

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący:	SSO Artur Fryc
Protokolant:	sekr. sądowy Bartłomiej Fachinetti

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy J. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o umorzenie należności z tytułu składek

na skutek odwołania J. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

z dnia 20 kwietnia 2017 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że umarza należności z tytułu składek:

- a) **na ubezpieczenie społeczne za okres od marca 2005 r. do lipca 2006 r. w łącznej kwocie 17 541,75 zł, w tym z tytułu składek – 8 456,75 zł, a z tytułu odsetek naliczonych na dzień 15.01.2015 r. – 9 085,00 zł;**
- b) **na ubezpieczenie zdrowotne za okres od marca 2005 r. do lipca 2006 r. w łącznej kwocie 5 417,70 zł, w tym z tytułu składek – 2 617,70 zł, a z tytułu odsetek naliczonych na dzień 15.01.2015 r. – 2 800,00 zł.**
- c) **na Fundusz Pracy za okres od marca 2005 r. do lipca 2006 r. w łącznej kwocie 1 253,24 zł, w tym z tytułu składek – 604,24 zł, a z tytułu odsetek naliczonych na dzień 15.01.2015 r. – 649,00 zł.**

SSO Artur Fryc

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. decyzją z dnia 20 kwietnia 2017 r. uchylił decyzję nr (...) z dnia 28 listopada 2016 r. o umorzeniu należności

i na podstawie art. 1 ust. 13 pkt 2 i ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r. Nr 1551), po ponownym rozpatrzeniu wniosku z 15 stycznia 2015 r. w sprawie umorzenia należności z tytułu składek odmówił umorzenia należności z tytułu składek:

- na ubezpieczenia społeczne za okres od marca 2005 r. do lipca 2006 r., w łącznej kwocie 17.541,75 zł., w tym z tytułu: składek – 8 456,75 zł., odsetek 9 085,00 zł

- na ubezpieczenie zdrowotne za okres od marca 2005 r. do lipca 2006 r., w łącznej kwocie 5 417,70 zł. w tym z tytułu: składek – 2 617,70 zł., odsetek 2 800,00 zł

- na Fundusz Pracy – za okres od marca 2005 r. do lipca 2006 r., w łącznej kwocie 1 253,24 zł., w tym z tytułu: składek – 604,24 zł., odsetek 649,00 zł

Od decyzji tej odwołanie wniósł J. W., podnosząc, iż nie zgadza się z nią i wniósł o uchylenie oraz umorzenie wszystkich należności względem ZUS.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, argumentując, iż decyzja została wydana na podstawie art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 963) w związku z art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551) i jest prawnie oraz faktycznie uzasadniona.

W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, że wnioskiem z 15.01.2015 r. odwołujący zwrócił się z prośbą o umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy, w związku z prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551).

Dnia 28.11.2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w Ż. wydał decyzję nr (...) o umorzeniu należności z tytułu składek. Po ponownej analizie dokumentacji stwierdzono, że warunki umorzenia nie zostały spełnione.

W związku z powyższym, Zakład uchylił decyzję nr (...) z 28.11.2016 r. i orzekł jak w sentencji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 15 stycznia 2015 r. J. W. zwrócił się do oddziału ZUS z wnioskiem o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek za cały okres objęty ustawą z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551). (wniosek k. 1 akt ZUS.)

W dniu 27 listopada 2015 r. organ Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzję znak: (...) określającą warunki umorzenia należności z tytułu składek figurujących na koncie. (decyzja k. 18 akt ZUS)

W piśmie z dnia 26 października 2016 r. ZUS wskazał, że w nawiązaniu do decyzji z dnia 27 listopada 2015 r. Nr (...) o warunkach umorzenia należności na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. informuje, że po analizie konta stwierdzono, iż wg stanu na dzień 26.10.2016 r. na koncie figurują należności, które nie podlegają umorzeniu, a ich opłacenie warunkuje umorzenie należności wykazanych w punkcie I sentencji ww. decyzji o warunkach umorzenia. Poniżej wykazane należności powinny zostać uregulowane do dnia 29.12.2016 r. (pismo k. 20 akt ZUS).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. decyzją z dnia 28 listopada 2016 r. po rozpatrzeniu wniosku J. W. z dnia 15 stycznia 2015 r. o umorzenie należności na podstawie przepisów ustawy z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek umorzył należności z tytułu składek:

- na ubezpieczenia społeczne za okres od marca 2005 r. do lipca 2006 r., w łącznej kwocie 17.541,75 zł., w tym z tytułu: składek – 8 456,75 zł., odsetek 9 085,00 zł

- na ubezpieczenie zdrowotne za okres od marca 2005 r. do lipca 2006 r., w łącznej kwocie 5 417,70 zł. w tym z tytułu: składek – 2 617,70 zł., odsetek 2 800,00 zł

- na Fundusz Pracy – za okres od marca 2005 r. do lipca 2006 r., w łącznej kwocie 1 253,24 zł., w tym z tytułu: składek – 604,24 zł., odsetek 649,00 zł. (decyzja k. 13 akt ZUS).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. decyzją z dnia 20 kwietnia 2017 r. uchylił decyzję nr (...) z dnia 28 listopada 2016 r. o umorzeniu należności

i na podstawie art. 1 ust. 13 pkt 2 i ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r. Nr 1551), po ponownym rozpatrzeniu wniosku z 15 stycznia 2015 r. w sprawie umorzenia należności z tytułu składek odmówił umorzenia należności z tytułu składek:

- na ubezpieczenia społeczne za okres od marca 2005 r. do lipca 2006 r., w łącznej kwocie 17.541,75 zł., w tym z tytułu: składek – 8 456,75 zł., odsetek 9 085,00 zł

- na ubezpieczenie zdrowotne za okres od marca 2005 r. do lipca 2006 r., w łącznej kwocie 5 417,70 zł. w tym z tytułu: składek – 2 617,70 zł., odsetek 2 800,00 zł

- na Fundusz Pracy – za okres od marca 2005 r. do lipca 2006 r., w łącznej kwocie 1 253,24 zł., w tym z tytułu: składek – 604,24 zł., odsetek 649,00 zł

Organ rentowy wskazał, iż dnia 28 listopada 2016 r. ZUS Inspektorat w Ż. wydał decyzję nr (...) o umorzeniu należności z tytułu składek. Organ rentowy uzasadnił swoją decyzję ponowną analizą dokumentacji i stwierdzając, że warunki umorzenia nie zostały spełnione. W związku z powyższym oddział ZUS uchylił decyzje nr (...) z 28 listopada 2016 r. i orzekł jak w sentencji (decyzja k. 24 akt ZUS.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o niekwestionowane dokumenty znajdujące się w aktach sprawy, przy czym zaistniałe i ustalone wyżej zdarzenia faktyczne nie były kwestionowane przez strony a fakty istotne dla rozstrzygnięcia były całkowicie niesporne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była prawidłowość decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydanej w stosunku do J. W., w której uchylono decyzję z dnia 28 listopada 2016 r. o umorzeniu należności i na podstawie art. 1 ust. 13 pkt 2 i ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r. Nr 1551), po ponownym rozpatrzeniu wniosku z dnia 15 stycznia 2015 r.

Zaskarżona decyzja została wydana z ewidentnym naruszeniem prawa ponieważ żaden przepis prawa a w szczególności przepisy k.p.a. oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie przewidują takiego trybu, w jakim decyzja nr (...) z dnia 28 listopada

2016 r została przez organ ubezpieczeniowy uchylona.

Wskazać należy, że ZUS w zaskarżonej decyzji jako podstawę prawną uchylenia prawomocnej i ostatecznej decyzji wskazał art. 83 a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. W niniejszym przypadku, w ocenie Sądu, nie wystąpiły jednak przesłanki zastosowania tego przepisu.

Z treści art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wynika jednoznacznie, iż przesłanką ponownego ustalenia zobowiązania mogą być tylko nowe dowody lub okoliczności istniejące przed

dniem wydania ostatecznej (prawomocnej) decyzji ustalającej zobowiązanie. Prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie.

W rozpatrywanej sprawie doszło do wydania kolejnej decyzji opartej na tych samych podstawach faktycznych i prawnych. W uzasadnieniu decyzji organ wskazał jedynie, że po ponownej analizie dokumentacji stwierdzono, że warunki umorzenia nie zostały spełnione, w związku z czym Zakład uchylił decyzję nr (...) z dnia 28 listopada 2016 r.

W odpowiedzi na odwołanie oddział ZUS wskazuje, że wnioskiem z dnia 15 stycznia 2015 r. odwołujący zwrócił się o umorzenie należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek z prośbą o umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy w związku z prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej na podstawie ustawy z dnia 09.11.2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą.

Organ pomija jednak, iż w dniu 27.11.2015 r. Zakład wydał już decyzję nr (...) określającą warunki umorzenia należności z tytułu składek. W/w decyzję doręczono w dniu 20.11.2015 r. ZUS pomija również całkowicie znaczenie faktu, że decyzją z dnia 28.11.2016 r.

nr (...) Oddział umorzył należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od 03/2005 r. do 07/2006 r., ubezpieczenie zdrowotne za okres od 03/2005 r. do 07/2006 r. oraz Fundusz Pracy za okres od 03/2005 r. do 07/2006 r.

Następnie organ wskazał, że pismem z dnia 14.03.2017 r. Wydział Rozliczeń Kont Płatników Składek poinformował, że na dzień wydania decyzji na koncie płatnika widniały nieuregulowane koszty egzekucyjne na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne oraz Fundusz Pracy, które były warunkiem umorzenia należności na podstawie ustawy abolicyjnej.

Z powyższego wynika, że oddział ZUS w dniu wydania decyzji z dnia 28 listopada 2016 r. wiedział, że płatnik składek nie spełnia warunków do umorzenia należności na podstawie ustawy abolicyjnej, a mimo to wydał decyzję umarzającą.

Wskazać należy, że organ wydając decyzję z 28 listopada 2016 r. jak również decyzję z 20 kwietnia 2017 r. powołał się na wniosek z 15 stycznia 2015 r., który zainicjował postępowanie. Działanie organu jest niezrozumiałe dla Sądu Okręgowego, gdyż skoro wniosek został już rozpoznany i to w sposób ostateczny i wiążący, to nie można go było rozpoznać ponownie.

Analiza akt sprawy wskazuje, że po uprawomocnieniu się decyzji nie zostały przedłożone żadne nowe dowody jak też nie zostały ujawnione żadne nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Podkreślenia wymaga okoliczność, że organ wydając decyzję z 28 listopada 2016 r. miał wiedzę, że skarżący nie spełnia warunków umorzenia należności na podstawie ustawy abolicyjnej. Świadczą o tym decyzja z dnia 27 listopada 2015 r., w której wskazano jakie należności będą podlegały umorzeniu na dzień 15 stycznia 2015 r., czyli na datę złożenia wniosku i jakie warunki skarżący powinien spełnić, aby umorzono mu należności z tytułu figurujących składek.

Następnie w decyzji z dnia 28 listopada 2016 r. wskazano, że dnia 27.11.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzję znak: (...) określającą warunki umorzenia należności z tytułu składek figurujących na koncie. Po dokonaniu analizy stanu konta Zakład stwierdził, iż nie występuje na nim zadłużenie z tytułu należności niepodlegających umorzeniu.

Również w piśmie z dnia 26 października 2016 r., w którym zakład ZUS wskazał,

że w nawiązaniu do decyzji z dnia 27 listopada 2015 r. (...) o warunkach umorzenia należności na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. informuje, że po analizie konta stwierdzono, iż wg stanu na dzień 26.10.2016 r. na koncie figurują należności, które nie podlegają umorzeniu, a ich opłacenie warunkuje umorzenie należności wykazanych w punkcie I sentencji ww. decyzji o warunkach umorzenia. Poniżej wykazane należności powinny zostać uregulowane do dnia 29.12.2016 r.

Powyższe prowadzi do wniosku, że nie zostały przedłożone nowe dowody ani nie ujawniono nowych okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie.

Pomimo zatem, że ZUS podał jako podstawę prawną wzruszenia decyzji z dnia 28 listopada 2016 r. art. 83 a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, Sąd Okręgowy uznał, z wyżej wskazanych przyczyn, taka podstawa w niniejszym przypadku nie występuje.

Sąd uwzględnił przy tym również treść art. 83 a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, że decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. W niniejszym zaś przypadku decyzja z dnia 28 listopada 2016 r. była ostateczna i organ winien wykazać zaistnienie przesłanek do zmiany takiej decyzji zgodnie z trybem wskazanym w KPA, czego nie uczynił.

W art. 154 i 155 Kodeksu postępowania administracyjnego uregulowano tzw. nadzwyczajne tryby wzruszenia ostatecznych decyzji administracyjnych, tj. decyzji, od których nie wniesiono odwołania (wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy) albo decyzji wydanych lub utrzymanych po rozpoznaniu odwołania (wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy).

Nadzwyczajność ww. trybów wzruszenia decyzji polega m.in. na tym, że ich zastosowanie jest możliwe, o ile brak podstaw do uchylenia decyzji, wznowienia postępowania albo stwierdzenia nieważności decyzji (SN, Izba APiUS w wyr. z 6.01.1999 r, III RN 101/98). Uchyleniu lub zmianie podlega zatem decyzja wydana prawidłowo, jak i decyzja dotknięta wadami, które nie stanowią podstawy do wznowienia postępowania lub stwierdzenia jej nieważności.

Art. 155 k.p.a. pozwala organowi administracji uchylić lub zmienić swoją ostateczną decyzję, na mocy której strona nabyła prawo, jeżeli uzyska na taką czynność zgodę strony, a odpowiednie przepisy szczególne nie będą sprzeciwiać się takiemu uchyleniu lub zmianie. Przepis wymaga także, aby za podjęciem takiej czynności przemawiał także interes społeczny lub słuszny interes strony.

Zgodnie z art. 154 § 1 kpa „Decyzja ostateczna, na mocy której żadna ze stron nie nabyła prawa, może być w każdym czasie uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony.” Organ nie może korzystać z ww. trybu zupełnie swobodnie. Przeciwnie, winny jest zbadać, czy decyzją nie przyznano stronie jakichś praw materialnych, czyli korzyści prawnych, przez które rozumie się nie tylko wprost przyznane uprawnienia, lecz także rozstrzygnięcie o obowiązkach strony lub innych podmiotów, których korelatem jest prawo strony do domagania się określonych zachowań, świadczeń etc. Przykładem decyzji nieprzyznających stronie praw może być np. decyzja odmowna. Jeśli zatem wskutek decyzji nie nabyto praw (nie rozstrzygnięto o obowiązkach) wówczas – jeśli przemawia za tym interes strony lub interes publiczny – organ może uchylić lub zmienić decyzję administracyjną. Z kolei „ostateczna decyzja administracyjna, na podstawie której strona nabyła prawo, może być w każdym czasie za zgodą strony uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleniu lub zmianie takiej decyzji i przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony „(art. 155 § 1 kpa).

Jeśli zatem strona na mocy decyzji nabyła prawa (rozstrzygnięto o jej obowiązkach), to do zmiany lub uchylenia takiej decyzji – o ile nie sprzeciwiają się temu przepisy prawa

i przemawia za tym interes strony lub interes społeczny – może dojść tylko za wyraźną, jednoznaczną zgodą strony. Jej brak stanowi rażące naruszenie prawa. Organ nie może zatem wydać decyzji wykraczającej poza to na co strona wyraziła zgodę. Ostateczna decyzja administracyjna może zostać uchylona lub zmieniona, zarówno w trybie artykułu 154 jak i 155 kpa, jedynie przez organ, który ją wydał.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż przeprowadzając, w oparciu o powyższe uregulowania, kontrolę zgodności z prawem zaskarżonej decyzji Sąd uznał, iż kwestię kluczową dla oceny jej legalności stanowi tryb, w jakim sprawa została załatwiona i doszedł do przekonania, iż decyzja z dnia 20 kwietnia 2017 r., została wydana z obrazą wskazanego przepisu art. 154 k.p.a.

Jednym z nadzwyczajnych środków wzruszenia decyzji ostatecznych, na co zezwala zapis zawarty w art. 16 § 1 zd. 2 k.p.a., jest środek, o którym mowa w art. 154 k.p.a. Ustawodawca przewidział tam możliwość uchylecia lub zmiany decyzji ostatecznej jeżeli na jej podstawie żadna ze stron nie nabyła prawa, a za jej uchYLENIEM lub zmianą przemawia interes społeczny lub słuszny interes strony.

Decyzja z dnia 28 listopada 2016 r. była decyzją ostateczną i prawomocną. Decyzja ta spowodowała u odwołującego umorzenie składek, przez co, w ocenie Sądu Okręgowego, niewątpliwie była to decyzja na podstawie, której strona nabyła określone prawa.

W konsekwencji nie było możliwe uchylenie takiej decyzji w trybie art. 154 § 1 k.p.a. Wykładnia pojęcia "nabycie prawa", dla którego nie stworzono definicji legalnej, budziła w orzecnictwie wiele wątpliwości. W chwili obecnej pogląd judykatury i orzecnictwa jest jednolity i traktować go można, jako ugruntowany. Przywołać tu można stanowisko zajęte przez komentatorów kodeksu postępowania administracyjnego E. Iserzona i J. Starościaka (vide Zbigniew Janowicz: Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa-Poznań 1987, str. 338), a także zaprezentowane w wyrokach Naczelnego Sądu Administracyjnego - z dnia 13 grudnia 1985 r., III SA 1003/85, publ. OSPiKA z 1987 r. Nr 7-8 poz. 163, z dnia 27 maja 2003 r. sygn. IV SA 3205/01 publ. czy z dnia 18 lutego 1999 r. sygn. IV SA/251/97 publ. i Monitor Prawn. 2003/14/627, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 1997 r., III RN 92/97, OSNAPiUS 1998 Nr 10.

Jako "nabycie praw" użyte w art. 154 i art. 155 k.p.a. przyjęto każde indywidualne rozstrzygnięcie prawne, które ma znamiona rozstrzygnięcia merytorycznego w sprawie, kształtujące sytuację prawną strony. "Nabycie praw" może więc nastąpić również w decyzji nakładającej obowiązek i nie jest związane z rozstrzygnięciem pozytywnym lub negatywnym dla strony, ale z faktem, że decyzja swoim rozstrzygnięciem kształtuje sytuację prawną strony przez danie uprawnienia lub nałożenie obowiązku. Decyzja nakładająca pewien obowiązek lub nawet tylko stwierdzająca, że na danej osobie nie ciąży obowiązek, jest decyzją, na mocy której adresat nabywa prawo, a mianowicie prawo do wykonywania tylko takiego obowiązku, jaki został określony w decyzji, bądź prawo do niewykonywania jakiegos oznaczonego obowiązku.

Decyzja z dnia 28 listopada 2016 r. była decyzją ostateczną i prawomocną, a skoro wiązała się z nabyciem przez odwołującego określonych praw, to nie mogła być we wskazanym trybie uchylona. W konsekwencji nie było możliwe uchylenie takiej decyzji w trybie art. 154 § 1 k.p.a.

W świetle przedstawionej interpretacji pojęcia "nabycia prawa" nie można zgodzić się, by decyzja z dnia 28 listopada 2016 r. umarzająca należności z tytułu składek nie ukształtowała sytuacji prawnej odwołującego. Uchylenie takiej decyzji powodowało nałożenie na niego innego obowiązku w miejsce dotychczasowego, a tym samym zmieniała jego sytuację prawną. Decyzja ostateczna z dnia 28 listopada 2016 r. nie była więc decyzją, o której mowa w art. 154 k.p.a., co stanowiło o niedopuszczalności jej uchylenia na podstawie tej normy prawnej.

Natomiast, gdy na podstawie decyzji strona nabywa prawa, wówczas zmiana takiej decyzji jest możliwa na podstawie art. 155 k.p.a. Dla zastosowania tego środka wymagana jest jednak od strony postępowania stosowna zgoda. Zgoda taka na wzruszenie decyzji w trybie

art. 155 k.p.a. musi być przy tym udzielona wprost i wyraźnie, najlepiej na piśmie w formie oświadczenia bądź do protokołu, nie może to być zgoda dorozumiana ani domniemana

(por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 lutego 1999 r. sygn. IV SA/251/97i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 1991 r. III ARN 32/90, OSNCAP 1992, nr 6, poz. 112). Treść zgody w zasadzie wyznacza granice dopuszczalnych zmian, jakie mogą być dokonane decyzją wydaną na podstawie art. 155 k.p.a. Brak zgody strony na zmianę decyzji, na mocy której nabyła prawo, stanowi przesłankę negatywną do wszczęcia postępowania w tym trybie i konieczność jego umorzenia (art. 105 § 1 k.p.a.), jeżeli zostało wszczęte. Przedstawione Sądowi akta sprawy nie pozwalają przyjąć, iż skarżący zgody takiej udzielił.

Ponadto podkreślić trzeba, że w trybie art. 154, a także art. 155 k.p.a. może być zmieniona tylko taka decyzja, która nie jest dotknięta wadami kwalifikowanymi, a więc wadami niedającymi podstaw do wznowienia postępowania lub stwierdzenia nieważności decyzji

(vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 1999r sygn. III RN 101/98 publ. OSNP 1999/20/637 stwierdzający, że uchylenie lub zmiana decyzji na podstawie art. 155 k.p.a. może nastąpić jedynie wówczas, gdy brak jest podstaw prawnych do jej uchylenia lub zmiany w trybie wznowienia postępowania - art. 145 § 1 k.p.a. lub do stwierdzenia nieważności

- art. 156 § 1 k.p.a.).

Uchylenie lub zmiana decyzji w trybie art. 154 k.p.a. może mieć zatem miejsce jedynie w sytuacji, gdy spełnione zostaną przesłanki wymienione w tym przepisie i brak jest podstaw prawnych do jej uchylenia lub zmiany w trybie wznowienia postępowania lub do stwierdzenia nieważności tej decyzji.

Kwestia ta została całkowicie pominięta w uzasadnieniu decyzji z dnia 20 kwietnia

2017 r., gdzie wskazano jedynie, że po ponownej analizie dokumentacji warunki do umorzenia nie zostały spełnione. Przyczyną wznowienia postępowania w sprawie zakończonej decyzją ostateczną, zgodnie z brzmieniem art. 145 § 1 pkt 5 k.p.a., jest wyjście na jaw istotnych dla sprawy nowych okoliczności faktycznych lub nowych dowodów istniejące w dniu wydania decyzji, nie znanych organowi, który wydał decyzję.

W niniejszym przypadku nie ma również wątpliwości, że nie wystąpiły przesłanki zastosowania innych przepisów procedury administracyjnej, pozwalających na wzruszenie ostatecznej decyzji a w szczególności art. 162 i 163 KPA, czego zresztą organ ubezpieczeniowy nie podnosił.

Tymczasem decyzja stwierdzająca umorzenie składek kształtuje sytuację płatnika składek, przez co osoba ubiegająca się o umorzenie składek pozostaje w zaufaniu do organu,

że spełniła ustawowe warunki powstania prawa, a w konsekwencji jego nabycie. Potwierdziła to decyzja ZUS z dnia 28 listopada 2016 r. Prawomocność materialna decyzji, skutkująca jej niezmiennością, powoduje, że wzruszalność decyzji powinna być sytuacją wyjątkową wynikającą z precyzyjnie określonych przesłanek.

Reasumując stwierdzić należy, iż ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy świadczą,

że decyzja z dnia 20 kwietnia 2017 r. została wydana wbrew treści przepisów, czyli w istocie bez żadnej podstawy prawnej.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołujący się nie może zaś ponosić negatywnych skutków działań organu, który w nieograniczonym zakresie weryfikuje prawomocną i ostateczną decyzję z dnia 28 listopada 2016 r., próbując zatuszować błąd organu czy jego pracowników. Weryfikacja bowiem tego rodzaju błędu winna nastąpić zgodnie przepisami art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych lub zgodnie z opisanymi wyżej trybami zmiany decyzji wskazanymi w przepisach KPA. Sama zaś wywodzona wadliwość merytoryczna dokonanego już w sposób wiążący i

ostateczny rozstrzygnięcia o umorzeniu należności nie daje podstaw do orzekania w sposób niekorzystny dla strony wbrew treści przepisów procedury administracyjnej.

Zaskarżona zatem w niniejszej sprawie decyzja była niedopuszczalna i pozbawiona uzasadnionych podstaw prawnych a przez to nie mogła zostać utrzymana w obrocie prawnym. Tym samym Sąd Okręgowy zmienił decyzje z dnia 20 kwietnia 2017 r. nadając jej treść odpowiadającą sentencji ostatecznej decyzji z dnia 28 listopada 2016 r.

Mając powyższe na uwadze i na zasadzie art. 47714 § 2 k.p.c. Sąd orzekł jak w sentencji wyroku .

SSO Artur Fryc

(...)

(...)